

ZASADNICZA ROLA BIBLIOTEK W TWORZENIU SPOŁECZNOŚCI OBFITUJĄCYCH W PRZYRODĘ

Ziaro przyszłości zasiane jest w naszych domach i otoczeniu, lecz również w naszych przedsiębiorstwach oraz instytucjach naszych miast.

Szkoły, muzea, ogrody zoologiczne, organizacje niosące pomoc, kościoły i tym podobne – to są właśnie spoiwa społeczności. Biblioteki (w tym również biblioteki szkolne) znajdują się w każdej dzielnicy; obecnie już służą za centra społeczności; często wspierają je grupy Przyjaciół Bibliotek; posiadają dostępne źródła (książki przyrodnicze); często są bardziej elastyczne od szkół; słyną z bezpieczeństwa – i są idealnymi instytucjami łączącymi ludzi z przyrodą, choć mało kto się tego spodziewa. Jako rodzic, nauczyciel, członek społeczności – lub oczywiście bibliotekarz – możesz budować wsparcie wspólnoty dla przemiany biblioteki w Bibliotekę Naturalną (albo bibliotekę przyjazną naturze lub Naturotekę, jak niektórzy zwą biblioteki dążące do jak największej liczby naturalnych elementów).

Poniżej znajduje się kilka rad dotyczących tego, co mogą zrobić rodzice, grupy zajmujące się ochroną przyrody, bibliotekarze i tym podobni, by stworzyć Biblioteki Naturalne:

⇒ **Współpracuj z bibliotekarzami, oferując przestrzeń do czytania na świeżym powietrzu na użytek biblioteki.**

Publiczna Biblioteka Middle Country w Centereach w stanie Nowy Jork stworzyła Eksploratorium Przyrody, przekształcając przyległą, czterystusześćdziesięciometrową przestrzeń w otoczenie służące do nauki na świeżym powietrzu, „obejmujące przestrzeń do wspinaczki i czołgania, przestrzeń do pracy z brudzącymi materiałami, przestrzeń do budowania, przestrzeń do tworzenia naturalnej sztuki, przestrzeń do występów i tworzenia muzyki, przestrzeń do sadzenia roślin, miejsce spotkań i konwersacji, przestrzeń do czytania oraz aranżację wodną” – podaje czasopismo *American Libraries*. Dzieci pilnowane są przez pracowników biblioteki, lecz wymaga się, by na terenie znajdował się opiekun każdego z nich. Eksploratorium Przyrody zyskało natychmiastową popularność i nawet przyciągnęło nowych darczyńców.

⇒ **Pomóż bibliotekom stać się centrami informacji na temat zajęć na świeżym powietrzu.**

Informacje dla biblioteki zbierać mogą rodzice, nauczyciele oraz dzieci. Zaproponuj mapy okolicy, ulotki na temat lokalnej przyrody, broszury dla klubów wędrowniczych i rejestr ogródków społecznych. Biblioteki mogą ustawić punkty łączności z przyrodą, w których uzyskać można darmowe informacje w kilku językach na temat klubów ogrodniczych, wędrowniczych oraz niezbędniki dla klubów przyrodniczych dla rodzin, a także zachęcać kluby do organizowania spotkań na terenie biblioteki. W Petawawie w Ontario (16 000 mieszkańców) Departament Parków i Rekreacji, we współpracy z Biblioteką Publiczną, oferuje darmowy wynajem i lekcje pływania kajakami oraz na deskach do paddle boarding.

⇒ **Daj do wypróbowania dzieciom i dorosłym sprzęty służące do użytku na świeżym powietrzu.**

Niektóre biblioteki, jak te w Petawawie, już wypróbowują takie sprzęty do użytku na świeżym powietrzu jak wędki, rakiety śnieżne, urządzenia GPS (aby przy pomocy geocachingu bawić się w poszukiwanie skarbów ukrytych przez pracowników biblioteki na dworze w całym mieście). Prowadzony przez bibliotekę program wędrówek w raketach śnieżnych zdobył taką popularność, że ludzie wpisują się na listę oczekujących. Dzięki pomocy rodziców, szkół, lokalnych organizacji zajmujących się ochroną przyrody oraz firm organizujących rekreację na świeżym powietrzu, biblioteki mogą skompletować plecaki do wypożyczenia, zawierające lornetki, kompasy, apteczki, przewodniki po pieszych szlakach oraz lokalnej faunie i florze, a także inne informacje dotyczące przyrody w danym regionie. Stowarzyszenia nauczycieli i rodziców mogą pomóc w kwestii wolontariatusy i zbierania funduszy na ten cel oraz na inne propozycje Biblioteki Naturalnej.

⇒ **Wyjdź swoimi myślami poza mury biblioteki: Szlaki Opowieści i Drzewa Książkowe.**

Współpraca między biblioteką a Departamentem Parków i Rekreacji w Petawawie zaowocowała również powstaniem Szlaku Opowieści. „Dzieci rozpoczynają wędrówkę na początku jednego z naszych szlaków, czytają z rodzicami pierwszą stronę książki, przechodzą kolejne 30 metrów, by znaleźć drugą stronę i wędrują w ten sposób szlakiem, póki nie przeczytają sporej części książki” – wyjaśniają Kelly Thompson oraz Colin Coye, reprezentujący bibliotekę oraz departament. „Część projektu związana z biblioteką promuje czytelnictwo, zaś część związana z rekreacją mobilizuje dzieci do aktywności na świeżym powietrzu podczas szukania kolejnych stron. Nie mogliśmy sobie wymarzyć lepszego połączenia”. Stworzyli również „drzewa książkowe”. Na naszym lokalnym

placu zabaw użyto pięciu drzew do zaprojektowania darmowej biblioteki na świeżym powietrzu (drzewa, które wykorzystano, powalił lokalny prąd spadający). Pomysł polega na tym, by „wziąć książkę, zostawić książkę i podzielić się książką.”

⇒ **Buduj tożsamość bioregionalną i regionalną bioróżnorodność.** Przeznacz na te książki specjalną sekcję w bibliotece, a grupy Przyjaciół Biblioteki mogą zaopatrzyć biblioteczne czytelnice w książki przyrodnicze, zwłaszcza takie, które traktują o lokalnym regionie. Biblioteki Naturalne mogą stworzyć miejsce spotkań dla ludzi, którzy chcą odkrywać przyrodę występującą w ich regionie i dyskutować o niej. Mogą organizować wykłady i zbierać grupy architektów, urbanistów, nauczycieli, lekarzy, obserwatorów ptaków i wiele innych, by zaplanować przywrócenie przyrody w otaczającym środowisku. Biblioteki Naturalne mogą również pomóc stworzyć w sąsiedztwie strefy dla motyli – albo park narodowy we własnym ogródku – zaczynając na terenie należącym do biblioteki. Mogą zwiększyć bioróżnorodność w ogródku, współpracując z muzeami historii naturalnej i ogrodami botanicznymi. Na przykład biblioteki mogłyby rozdawać darmowe paczuski nasion rodzinom chętnym do pomocy w przywróceniu szlaków migracyjnych motyli i ptaków.

⇒ **Pomóż bibliotekom nawiązywać współpracę z organizacjami zorientowanymi na przyrodę i na rodzinę, a także z różnymi grupami etnicznymi.**

Biblioteka jest idealnym miejscem do zwołania przedstawicieli departamentów parków, grup zajmujących się ochroną środowiska, muzeów historii naturalnej, szkół, ogrodów botanicznych (zwłaszcza biblioteki ogrodnicze), a także lokalnych przedsiębiorstw (przede wszystkim z branży związanej z przyrodą i spędzaniem czasu na świeżym powietrzu), by siać nasiona świadomości

środowiskowej. Organizacje te z kolei mogą promować bibliotekę i rozwinąć wsparcie dla jej potrzeb finansowych. Biblioteka Sun Ray w St. Paul w Minnesocie prowadzi obecnie cykl godzin czytania dla rodzin w języku hmong, hiszpańskim, somalijskim oraz angielskim i ma nadzieję na wykorzystanie bogatych tradycji związanych z przyrodą w tych społecznościach. W bibliotekach mogą się również spotykać kluby przyrodnicze dla rodzin: kilka rodzin, które zbierają się w grupę, by wspólnie organizować wycieczki na łono natury. Ponadto, mobilizując kluby przyrodnicze dla rodzin do powiększania się, Biblioteki Naturalne nie tylko pomogą rodzinom ruszyć się na dwór, lecz również zbudują rosnące poparcie dla bibliotek jako takich.

⇒ **Wykorzystaj technologię do zwiększenia liczby korzystających z bibliotek, parków, przyrody.**

Antje Dun, główna bibliotekarka w Australijskiej Fundacji na rzecz Ochrony Przyrody, daje następujące rady: szerz wieści za pośrednictwem strony w serwisie Pinterest lub hashtagu na Twitterze, poświęconej bibliotekom działającym na rzecz przyrody; stwórz stronę internetową; za pośrednictwem Facebooka buduj wspólnotę działających na rzecz przyrody bibliotekarzy; stwórz internetowy biuletyn z tematami projektów dla bibliotek działających na rzecz przyrody – takimi jak banki nasion, promocja tożsamości bioregionalnej, plecaki na wycieczki na łono natury, przestrzenie do czytania na świeżym powietrzu; załóż kanał w serwisie YouTube i poproś bibliotekarzy oraz użytkowników bibliotek, by umieszczali tam filmy na temat działających na rzecz przyrody bibliotek oraz ich aktywności.

⇒ **Zaprojektuj lub przebuduj bibliotekę z myślą o przyrodzie.** Projekt renowacji w ramach Projektu Biblioteki Naturalnej w Sun Ray pełen jest elementów naturalnych, które obejmują między

innymi zieloną przestrzeń we wnętrzu oraz w przyległym parku, zewnętrzną czytelną w ogrodzie, roślinność przyjazną dla dzikich zwierząt, ogrody deszczowe i dziesiątki nowo posadzonych drzew. Wewnątrz biblioteki znajduje się również „Zakątek Przyrody” dla dzieci, z interaktywnymi atrakcjami związanymi z dzikimi zwierzętami, w nim zaś znajdują się drzwi prowadzące do dziecięcej czytelnicy w ogrodzie. Powstanie tam instalacja artystyczna, zatytułowana „Drzewa domów”, w ramach której w powietrzu, na artystycznych gałęziach, umieszczone zostaną małe domki.

⇒ **Rodzice oraz inni członkowie wspólnoty mogą pracować na rzecz bibliotek przyjaznych naturze w ramach grupy Przyjaciół Biblioteki.**

Wspieraj lokalnego Naturalnego Bibliotekarza. Jeśli jeszcze nie jesteś członkiem grupy Przyjaciół Biblioteki, dołącz do niej i buduj wsparcie społeczne dla wprowadzania przyrody do biblioteki i większej liczby usług bibliotecznych w otoczenie przyrody. Jeśli przy twojej bibliotece nie działa organizacja Przyjaciół Biblioteki, stwórz ją – i załóż komitet Biblioteki Naturalnej.

⇒ **Udział poparcia dla bibliotekarzy z całego kraju działających w duchu przyrodniczym.**

Sięgając poza własne podwórko – potrzeba nam krajowych lub międzynarodowych kampanii zrzeszających bibliotekarzy, wydawców, rodziców i innych osób zainteresowanych, by wymyślić kampanię zbliżania do przyrody bibliotek z całego kraju i świata. Jak rzekł kiedyś Cyceron: „Jeśli masz bibliotekę i ogród, to masz wszystko”. Albo prawie wszystko.